

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 20.08.1981, sp. zn. 2 To 7/81, ECLI:CZ:NS:1981:2.TO.7.1981.1

Číslo: 5/1982

Právní věta: Těžší následek uvedený v § 132 odst. 4 tr. zák., totiž že pachatel trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví způsobil škodu velkého rozsahu, musí být zaviněn alespoň z nedbalosti. Nedbalost pachatele ve vztahu k tomuto těžšímu následku musí však být prokázána a nelze ji presumovat jen ze skutečnosti, že tento těžší následek je v příčinném vztahu k úmyslnému jednání pachatele zaměřenému k rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 20.08.1981

Spisová značka: 2 To 7/81

Číslo rozhodnutí: 5

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení, Těžší následek, Zavinění

Předpisy: 140/1961 Sb. § 6 písm. a
§ 132 odst. 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ČSR k odvolání obžalovaných, rodičů obžalovaného I. B. a krajského prokurátora zrušil napadený rozsudek krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13. května 1981 sp. zn. 1 T 4/81 v odsuzující části a přikázal tomuto soudu, aby věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 13. května 1981 sp. zn. 1 T 4/81 byli obžalovaní I. B. a J. N. uznáni vinnými trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví dílem dokonaným podle § 132 odst. 1 písm. a), odst. 4 tr. zák., dílem nedokonaným podle § 8 odst. 1, § 132 odst. 1 písm. a), odst. 4 tr. zák. a ing. L. K. trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) odst. 4 tr. zák. Za to byli odsouzeni podle § 132 odst. 4 tr. zák. k trestu odnětí svobody I. B. na osm a půl roku, J. N. a ing. L. K. na osm roků, pro jehož výkon byli všichni zařazeni podle § 39a odst. 3 tr. zák. do druhé nápravně výchovné skupiny. Podle § 55 odst. 1 písm. d) tr. zák. bylo dále vysloveno propadnutí pěti mincí, ve výroku rozsudku podrobně popsanych. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byl poškozený československý stát, zastoupený Vojenským oddělením pro zástupčí činnost, odkázán se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve

věcech občanskoprávních.

Uvedených trestných činů se obžalovaní podle výroku napadeného rozsudku dopustili tím, že 1. I. B. a J. N. dne 22. listopadu 1980 v pozdních odpoledních hodinách společně vnikli do kostela sv. Mikuláše v Boleticích, okr. Český Krumlov, kde ze zdi přilehlé sakristie vysekali a naložili do osobního auta dvě kamenné gotické konzoly v podobě lidských hlav, jejichž celková hodnota činí nejméně 100 000,- Kčs, a dále se zde pokoušeli vysekát ze zdi další, třetí kamennou gotickou konzolu figurálního tvaru v hodnotě nejméně 50 000,- Kčs v úmyslu odcizit i tuto konzolu, ale bylo jim v tom zabráněno vojenskou hlídkou. 2. Ing. L. K. v přesně nezjištěné době v jarních a letních měsících roku 1980 postupně nejméně ve dvou případech vnikl do kostela sv. Mikuláše v Boleticích, okr. Český Krumlov, kde odcizil nejméně dvě kamenné gotické konzoly v podobě lidských hlav v celkové hodnotě nejméně 100 000,- Kčs.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonné lhůtě odvolání všichni obžalovaní, rodiče obžalovaného I. B. a stran obžalovaného ing. L. K. i krajský prokurátor v Českých Budějovicích.

Nejvyšší soud z podnětu všech podaných odvolání přezkoumal v rozsahu ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. napadený rozsudek i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k těmto závěrům:

Krajský soud v Českých Budějovicích při projednání této věci postupoval v podstatných otázkách řízení podle zásad trestního řádu.

Krajský soud provedl všechny potřebné důkazy pro zjištění objektivní stránky trestné činnosti všech tří obžalovaných a také je správně zhodnotil v souladu se zásadami uvedenými v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. Zjistil tak, že obžalovaní I. B. a J. N. dne 22. listopadu 1980 vnikli společně do kostela sv. Mikuláše v Boleticích, kde se zdi vysekali a naložili do auta dvě kamenné gotické konzoly a že další konzolu počali ze zdi vysekávat. Dále, že obžalovaný ing. L. K. v průběhu jarních a letních měsíců roku 1980 z téhož kostela nejméně ve dvou případech odcizil nejméně dvě kamenné gotické konzoly. Hodnota každé z těchto konzol činí 50 000,- Kčs. Tato zjištění také krajský soud správně a přesvědčivě zdůvodnil v důvodech napadeného rozsudku.

Námítky odvolání obžalovaných I. B. a ing. L. K. proti zjištění hodnoty gotických konzol nejsou důvodné. Krajský soud vycházel z posudku znalce dr. E. P. a z posudku Národní galerie v Praze. Znalec podrobně uvedl všechny skutečnosti, které jsou pro určení hodnoty těchto předmětů podstatné. Při stanovení ceny vycházel z cen, za které jsou umělecké památky vykupovány Národní galerií v Praze a přihlížel i k cenám, za které jsou srovnatelné předměty nabízeny v obchodech starožitnostmi. Jde o uznávaného odborníka specializovaného na středověké umění. Se závěry tohoto posudku se zcela ztotožnil i posudek Národní galerie v Praze.

Podle posudku tohoto ústavu je hodnota 50 000,- Kčs stanovena na dolní hranici finančně vyčíslitelné hodnoty těchto předmětů. I tento posudek výslovně přihlížel k cenám uměleckých předmětů v obchodě starožitnostmi. Takovéto zjištění hodnoty uměleckých památek výjimečných svým kulturním významem u skutečností, že jde o součásti architektonického celku, je správné. Nelze předpokládat, že by jejich hodnota mohla být lépe objasněna jinými důkazy.

Správný je i závěr krajského soudu, že obžalovaní počali třetí konzolu vysekávat v úmyslu ji odcizit. I pro tento závěr měl krajský soud oporu v provedených důkazech a jejich správném hodnocení. Skutečnosti vyplývající z výpovědi obžalovaného J. N. a z fotodokumentace místa činu, tj. že obžalovaný I. B. vysekával třetí konzolu po dobu přibližně 30 minut a že za tímto účelem oba obžalovaní postavili provizorní lešení, nelze jinak vysvětlit.

Krajský soud však pochybil při zjišťování a hodnocení subjektivní stránky trestné činnosti všech

obžalovaných ve vztahu k zjištěnému těžšímu následku.

V napadeném rozsudku krajský soud při odůvodnění svého závěru, že se obžalovaní zjištěným jednáním dopustili trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 tr. zák. za okolností umožňujících použití vyšší trestní sazby uvedené v odstavci 4 tohoto ustanovení, uvedl pouze, že postačí zavinění z nedbalosti.

Podle § 6 tr. zák. se k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby přihlédne, jde-li o těžší následek, i tehdy, zavinil-li jej pachatel z nedbalosti, vyjímaje případy, že trestní zákon vyžaduje i zde zavinění úmyslné. což v projednávané věci není. Pro použití vyšší trestní sazby zde tedy stačí, že pachatel věděl, že těžší následek může způsobit a bez přiměřených důvodů spoléhal, že jej nezpůsobí, nebo nevěděl, že jej svým jednáním může způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl (§ 5 tr. zák.). Nedbalost pachatele ve vztahu k těžšímu následku však musí být prokázána, nelze ji presumovat jen ze skutečnosti, že se dopustil úmyslné trestné činnosti a že těžší následek je s ní v příčinné souvislosti. V projednávaném případě, kdy těžším následkem jednání obžalovaných je způsobená škoda daná hodnotou odcizených předmětů, musí být prokázány uvedené subjektivní vztahy k této hodnotě.

Tím se krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku vůbec nezabýval a jeho rozhodnutí je v tomto směru nepřezkoumatelné.

Pro závěr, že obžalovaní těžší následek zavinili, nelze nalézt oporu ani v provedených důkazech.

Všichni obžalovaní popřeli, že by věděli, že odcizené konzoly mohou mít tak vysokou cenu, jak byla v průběhu trestního řízení zjištěna. Tato obhajoba nebyla vyvrácena. S ohledem na osoby obžalovaných a zejména zjištění, jak se získanými konzolami nakládali, za jaké hodnoty je směňovali (např. jednu z konzol prodali za 2000,- Kčs, tj. za zlomek její skutečné hodnoty), je zřejmé, že nejde o pachatele zaměřené na takovouto trestnou činnost, kteří by byli informováni o vysoké hodnotě těchto uměleckých památek a právě pro tuto vysokou cenu je odcizili. Jak vyplývá ze znaleckých posudků, je pro stanovení hodnoty konzol rozhodné přesné určení doby jejich vzniku, jejich zařazení do kontextu českého umění a hodnocení jejich výtvarné hodnoty. Pro znalost těchto určujících vlastností je třeba odborných vědomostí, které obžalovaní neměli. Z uvedených důvodů je také za současného stavu dokazování pochybné, zda obžalovaní s ohledem na okolnosti a své osobní poměry měli a mohli skutečnou hodnotu věcí alespoň rámcově předvídat. Důkazy důležité pro hodnocení znalostí obžalovaných, na jejichž podkladě měli a mohli tuto představu získat, v dosavadním řízení opatřeny nebyly. Obžalovaní ve své obhajobě poukazují na velmi špatný stav objektu, který nenasvědčoval tomu, že jde o významnou a cennou kulturní památku. Z provedených důkazů je patrné, že kostel sv. Mikuláše v Boleticích byl skutečně značně poškozen, navíc v době útoku ing. L. K. nebyl ani zajištěn proti vniknutí cizích osob. Skutečné znalosti obžalovaných o významu tohoto objektu i jejich vědomosti o památkách vůbec nebyly v dosavadním řízení dostatečně zjištěny. Krajský soud měl dotazem na příslušné vojenské orgány zjistit, zda vojáci vykonávající službu v prostoru, kde se kostel sv. Mikuláše nachází, jsou poučováni, že jde o kulturní památku (toto zjištění je důležité nejen pro posouzení znalostí obž. ing. L. K., ale i znalostí obž. I. B., který byl od tohoto obžalovaného o kostele v Boleticích informován). Neobjasněno zůstalo tvrzení obžalovaného I. B. z výpovědi v přípravném řízení, že při jedné návštěvě u obžalovaného ing. L. K. mu tento obžalovaný ukazoval zmínku o kostele v Boleticích v nějaké turistické brožuře. Výslechem těchto obžalovaných mělo být zjištěno, o jakou publikaci šlo a popř. z jejího obsahu zjistit, jaké informace o kostele v Boleticích z ní obžalovaní získali. Výslechem všech tří obžalovaných mělo být také podrobně zaměřeno na zjištění jejich obecných znalostí o uměleckých památkách. U obžalovaných ing. L. K. a I. B. mělo být takto zjištěno, do jaké míry tyto jejich znalosti ovlivnil jejich zájem o numismatiku a zkušenosti se sběratelstvím. Bez významu není ani ověření, zda o kostele v Boleticích existuje veřejnosti dostupná literatura a jaké informace o této památce z ní lze získat.

Bez těchto důkazů a jejich posouzení spolu s důkazy již provedenými nelze zjistit, a to u všech obžalovaných, zda následek, který svým jednáním způsobili - škodu velkého rozsahu -, alespoň z nedbalosti zavinili, popřípadě do jaké výše je způsobena škoda jejich zaviněním pokryta. Chybí tak podklad pro právní závěr, zda se obžalovaní zjištěným jednáním dopustili trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. a) tr. zák. i za podmínek použití vyšší trestní sazby uvedené v odst. 4, popřípadě odst. 2 písm. c) tohoto ustanovení.